

Projekt, dn. 15.11.2023 r.

Załącznik nr 3 do Zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia..... 2023 r.

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1.	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	1. K02.03 Eutrofizacja (naturalna)		Ad.1. Naturalne, charakteryzujące się bardzo niską dynamiką procesy eutrofizacyjne, będące skutkiem opadu martwej materii organicznej. Dalszy wzrost żyzności może prowadzić do ustępowania roślinności charakterystycznej dla siedliska.
			1. D01.01 Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe 2. F02.03 Wędkarstwo 3. E01.04 Inna zabudowa	Ad. 1. Rozdeptywanie brzegów, szczególnie przy zachodnim brzegu jeziora w sąsiedztwie kąpieliska i ośrodka wypoczynkowego może prowadzić do lokalnego niszczenia zbiorowisk roślinnych na brzegach zbiornika. Ad. 2. Stosowanie zanęty, która szczególnie w większych ilościach przyspiesza proces eutrofizacji jeziora. Ad.3. Potencjalna zabudowa strefy brzegowej jeziora.
2.	7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	1. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 2. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) 3. B02.06 Przerzedzenie warstwy drzew 4. B07 Inne rodzaje praktyk leśnych 5. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 6. J02.01.02 Osuszanie terenów bagiennych		Ad 1 Ekstremalne i przeciągające się susze, a co za tym idzie stopniowe obniżanie się poziomów wód gruntowych wpływają na pogarszające się warunki hydrologiczne torfowisk. Ad.2. Torfowiska silnie zarastają juvenilne osobniki sosny zwyczajnej, oraz brzozy omszonej. Ad 3 i 4. Trzebieże oraz rębnia częściowa realizowane w bezpośrednim sąsiedztwie torfowiska wpływa na zmiany stopnia uwodnienia i chemizmu wód torfowiska. Składowanie gałęzi po pracach leśnych (trzebieżach) w strefie okrajkowej torfowiska powoduje jego eutrofizację. Ad.5. Cespityzacja – intensywne rozprzestrzenianie się i zajmowanie powierzchni siedliska przez ekspansywne gatunki traw: sit rozpierzchły oraz trzęślicę modrą. Ad.6. Melioracje odwadniające w przeszłości zainicjowały proces degradacji siedliska, obecnie sieć starych rowów nie pełni funkcji

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
				odwadniającej (ewentualnie odprowadza nadmiar wód burzowych i roztopowych).
			1. B02.02 Wycinka lasu	Ad. 1. Torfowiska są bardzo podatne na spływy powierzchniowe z okolicznych zalesionych wzgórz. Tym samym wrażliwe są na zmiany stopnia uwodnienia, chemizmu wód (ryzyko eutrofizacji oraz zwiększenia tempa sukcesji) zachodzące podczas wycinek w ich bezpośrednim sąsiedztwie.
3.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagenion</i>)	1. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew 2. I01 Obce gatunki inwazyjne 3. B02.01 Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia) 4. G01.03 Pojazdy zmotoryzowane 5. I02 Problematyczne gatunki rodzime 6. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 7. B02.02 Wycinka lasu		Ad. 1. Nadmierne usuwanie martwego drewna. Bieżące uprzątnięcie martwych i zamierających drzew. Ad. 2. Ekspansja gatunku obcego - czeremchy późnej w runie i podszycie siedliska. Gatunek obcy - dagleźja zielona w nasadzeniach I drzewostanie. Gatunek inwazyjny - niecierpek drobnokwiatowy w runie. Ad. 3. Przebudowa drzewostanu i jego pinetyzacja, śladowy udział lub brak buka w odnowieniach. Ad. 4. Rozjeżdżanie powierzchni zboczy przez quady i motocykle. Ad. 5. Występowanie w warstwie drzew i podszycu gatunków obcych geograficznie: świerka pospolitego oraz modrzewia europejskiego. Ad. 6. Pinetyzacja siedliska – istotny a nawet duży udział sosny zwyczajnej w drzewostanie. Juwenalizacja (odmłodzenie) drzewostanu. Uproszczenie struktury pionowej i przestrzennej siedliska (brak luk, jednolity wiekowo drzewostan, skąpe odnowienie naturalne). Ad. 7. Niszczenie runa, zaburzenie gleby poprzez rozjeżdżanie podczas prac wycinkowych (dotyczy także uszkodzeń powstałych podczas prac na wydzieleniach przyległych).
			1. B02.01.02 Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime)	Ad. 1. Pinetyzacja w ramach nasadzeń (widoczna w szerokim otoczeniu płatów siedlisk).
4.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	1. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew 2. I01 Obce gatunki inwazyjne 3. J03.01 Zmniejszenie lub		Ad. 1. Nadmierne usuwanie martwego drewna. Bieżące uprzątnięcie martwych i zamierających drzew. Ad. 2. Ekspansja gatunków obcych - czeremchy późnej oraz świdośliwy kłosowej w runie i podszycie siedliska. Istotny udział dagleźji zielonej w drzewostanie. Gatunek inwazyjny - niecierpek drobnokwiatowy w runie siedliska. Postępująca inwazja gatunku

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
		utrata określonych cech siedliska 4. I02 Problematyczne gatunki rodzime 5. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów		obcego silnie ekspansywnego – robinii akacjowej. Ad. 3. Duży niedobór drzew biocenotycznych. Silna pinetyzacja siedliska – dominacja sosny zwyczajnej w drzewostanie. Juwenalizacja (odmłodzenie) drzewostanu, a co za tym idzie uproszczenie struktury pionowej i przestrzennej siedliska. Ad. 4. Występowanie w warstwie drzew świerka pospolitego - gatunku obcego geograficznie. Ad. 5. Ekstremalne i przeciągające się susze skutkujące widocznym przesychnianiem wszystkich warstw siedliska.
5.	9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petrae</i>)	1. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew 2. I01 Obce gatunki inwazyjne 3. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 4. I02 Problematyczne gatunki rodzime 5. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 6. K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)		Ad. 1 Nadmierne usuwanie martwego drewna. Bieżące uprzątnięcie martwych i zamierających drzew. Ad. 2 Ekspansja gatunków obcych - czeremchy późnej oraz świdośliwy kłosowej w runie i podszycie siedliska. Istotny udział gatunków obcych: daglezi zielonej, sosny wejmutki oraz dębu czerwonego w drzewostanie. Inwazyjna robinia akacjowa na obrzeżach drzewostanu. Gatunek inwazyjny - niecierpek drobnokwiatowy w runie. Ad. 3 Ekstremalne i przeciągające się susze doprowadzające do osłabienia i przesychniania wszystkich warstw siedliska. Szczególnie widoczne w postaci zamierania drzew. Ad. 4. Występowanie w warstwie drzew gatunków obcych geograficznie - świerka pospolitego oraz modrzewia europejskiego. Podwyższony udział gatunków porębowych: trzcinnika piaskowego, mietlicy pospolitej oraz jeżyn wynikający z lokalnych zaburzeń. Ad. 5. Pinetyzacja siedliska – duży udział a nawet dominacja sosny zwyczajnej w drzewostanie. Uproszczenie struktury pionowej i przestrzennej siedliska. Juwenalizacja (odmłodzenie) drzewostanu. Ad. 6. Całkowite zgryzanie podrostu dębów uniemożliwiające naturalne odnawianie się lasu.
			1. B02.02. Wycinka lasu 2. B02.01.01 Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime) 3. B02.01.02 Odnawianie lasu	Ad. 1. Wycinka drzewostanu i trwałe przekształcenie płatu poprzez jego pinetyzację i neofityzację (daglezja <i>Pseudotsuga menziesii</i>) w nasadzeniach. Na zrębach wkraczanie czeremchy późnej <i>Padus serotina</i> . Ad. 2. Pinetyzacja w ramach nasadzeń (widoczna w szerokim

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
			po wycince (drzewa nierodzące)	otoczeniu płata). Ad. 3. Wprowadzanie gatunków obcych geograficznie: świerk <i>Picea abies</i> , dagleżja <i>Pseudotsuga menziesii</i> , modrzew <i>Larix decidua</i>) w ramach odnawiania (widoczna w szerokim otoczeniu płata).
6.	91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne	<ol style="list-style-type: none"> 1. I02 Problematyczne gatunki rodzime 2. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 3. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów; 4. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) 		<p>Ad. 1. Ekspansja w płatach siedliska olchy czarnej, świerku pospolitego, borówki czarnej, trzęślicy modrej, situ rozpięzchłego oraz młodych osobników drzew obcych siedliskowo: dębu bezszypułkowego oraz buku.</p> <p>Ad. 2. Obumieranie drzewostanu, ujednolicona struktura przestrzenna i pionowa siedliska, zubożenie gatunkowe, juwenalizacja (odmłodzenie) drzewostanu. Cespityzacja – intensywne rozprzestrzenianie się i zajmowanie powierzchni siedliska przez ekspansywne gatunki traw: trzęślicy modrej oraz situ rozpięzchłego.</p> <p>Ad. 3. Ekstremalne i przeciągające się susze skutkują okresowym wysychaniem okrajka oraz w dużym stopniu samego torfowiska. Susze doprowadzają także do stopniowego obniżania się poziomu wód gruntowych.</p> <p>Ad.4. Zmiany sukcesyjne świadczące o stopniowym eutrofizowaniu się zbiorowiska (olsowieniu). Zmniejszanie się pokrycia torfowców oraz ekspansja niepożądanych gatunków zielnych (trzcinnik lancetowaty, trzcina pospolita, mietlica pospolita).</p>
			1. B02.02 Wycinka lasu	Ad. 1. Płaty siedliska są bardzo wrażliwe na spływy powierzchniowe z okolicznych zalesionych wzgórz. Tym samym podatne są na zmiany stopnia uwodnienia, chemizmu wód (ryzyko eutrofizacji oraz zwiększenia tempa sukcesji) zachodzące podczas wycinek w jego bezpośrednim sąsiedztwie.
7.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	<ol style="list-style-type: none"> 1. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 2. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 3. B02.02. Wycinka lasu 4. B02.04 Usuwanie martwych i umierających 		<p>Ad. 1. Silne przesychanie wszystkich warstw siedliska związane z wieloletnią intensywną suszą. Przesychanie i murszenie podłoża.</p> <p>Ad.2. Uproszczona struktura przestrzenna i wiekowa zbiorowiska. Brak luk, jednowiekowy drzewostan na dużych powierzchniach. Juwenalizacja (odmłodzenie) płatów drzewostanu.</p> <p>Ad.3. Użytkowanie rębne płatu olszyny źródłiskowej w strefie wypływu wód, następnie tradycyjne odnowienie.</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
		drzew 5. I02 Problematiczne gatunki rodzime 6. I01 Obce gatunki inwazyjne		Ad.4. Nadmierne usuwanie martwego drewna. Bieżące uprzątnięcie martwych i zamierających drzew. Ad.5. Gatunki obce geograficznie - olcha szara oraz świerk pospolity w warstwie drzewostanu I podszycia. Ad.6. Gatunek inwazyjny - niecierpek drobnokwiatowy w runie siedliska.
			1. X Brak zagrożeń i nacisków	Ad. 1. Nie stwierdzono zagrożeń potencjalnych.
8.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	1. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 2. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 3. I01 Obce gatunki inwazyjne F02.03 Wędkarstwo		Ad. 1. Silne przesychanie wszystkich warstw zbiorowiska związane z kolejnym rokiem intensywnej suszy. Obniżanie się poziomu wód gruntowych i murszenie podłoża. Ad.2. Szybkie i intensywne grądowanie siedliska, widoczne szczególnie w warstwie runa. Zamieranie drzewostanu, wkraczanie stosunkowo trwałych zbiorowisk zastępczych w postaci zarośli z klasy <i>Rhamno-Prunetea</i> oraz nitrofilnych ziołorośli. Ad.3. Stopniowa ekspansja czeremchy późnej. Ekspansja w runie niecierpka drobnokwiatowego. Ad.4. Wydeptywanie i rozjeżdżanie środkowej części płatu przez wędkarzy. Zaśmiecanie, wzniecanie ognisk, rozkopywanie gruntu w poszukiwaniu przynęty.
			1. X Brak zagrożeń i nacisków	Ad. 1. Nie stwierdzono zagrożeń potencjalnych.
9.	1088 Kozioróg dębosz <i>Cerambyx cerdo</i>	1. B02.01 Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia) 2. B02.02 Wycinka lasu 3. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew 4. B07 Inne rodzaje praktyk leśnych		Ad.1. Sztuczne odnowienie lasu po wycince powoduje zmianę i uproszczenie struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów. Uzyskane w ten sposób odnowienia cechuje gęsty i równomierny wzrost, niesprzyjający powstawaniu w przyszłości dziupli w drzewach. Ad. 2. Wycinka drzew w momencie uzyskanie przez nie wieku rębności powoduje deficyt drzew w wieku przeszłorębnym. Są one niezbędne dla uzupełnienia liczby drzew o cechach senilnych w przyszłości. Ad. 3. Osłabione i zamierające drzewa są często zasiedlane przez kozioroga. Ich usuwanie powoduje zubożenie bazy siedliskowej gatunku. Ad. 4. Ujednolicenie struktury wiekowej drzewostanu. Obecność luki

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
				pokoleniowej między młodszym pokoleniem drzew (wg opisu taksacyjnego ok. 60 lat) a niezbyt licznymi drzewami senilnymi o wieku przekraczającym zapewne 200 lat.
			1. B04 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo) 2. B02.01 Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia) 3. B02.02 Wycinka lasu 4. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew	Ad. 1. Chemiczne środki ochrony lasu do zwalczania fitofagów dębu np. zwójki zieloneczki (insektycydy) mogą również zabijać owady będące przedmiotami ochrony. Ad. 2 Sztuczne odnowienie lasu po wycince powoduje uproszczenie struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów. Uzyskane w ten sposób odnowienia cechuje gęsty i równomierny wzrost, niesprzyjający powstawaniu w przyszłości dziupli w drzewach. Ad. 3. Wycinka drzew w momencie uzyskanie przez nie wieku rębności powoduje deficyt drzew w wieku przeszłorębnym. Są one niezbędne dla uzupełnienia liczby drzew o cechach senilnych w przyszłości. Ad. 4. Osłabione i zamierające drzewa są często zasiedlane przez kozioroga. Ich usuwanie powoduje zubożenie bazy siedliskowej gatunku.
10.	1084 Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>	1. B02.02 Wycinka lasu 2. B07 Inne rodzaje praktyk leśnych 3. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew 4. B02.01 Odnawianie lasu po wycince (nasadzenia)		Ad. 1. Wycinka drzew w momencie uzyskania przez nie wieku rębności w otoczeniu stanowiska powoduje deficyt drzew w wieku przeszłorębnym. Są one niezbędne dla uzupełnienia liczby drzew o cechach senilnych w przyszłości (niektóre stanowiska otoczone przez zręby). Ad. 2. Ujednolicenie struktury wiekowej drzewostanu. Obecność luki pokoleniowej między młodszym pokoleniem drzew a niezbyt licznymi drzewami senilnymi o wieku przekraczającym 200 lat. Ad. 3. W zamierających drzewach często wykształcają się dziuple zasiedlane przez pachnicę. Ich usuwanie powoduje zubożenie bazy siedliskowej gatunku. Ad. 4. Sztuczne odnowienie lasu po wycince powoduje uproszczenie struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów. Uzyskane w ten sposób odnowienia cechuje gęsty i równomierny wzrost, niesprzyjający powstawaniu w przyszłości dziupli w drzewach.
			1. B02.02 Wycinka lasu	Ad. 1. Wycinka drzew w momencie uzyskanie przez nie wieku rębności w otoczeniu stanowiska powoduje deficyt drzew w wieku

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
			<ul style="list-style-type: none">2. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew3. G01.02 Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych.4. G01.03 Pojazdy zmotoryzowane.5. B04 Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych (leśnictwo)	<p>przeszłorębnym. Są one niezbędne dla uzupełnienia liczby drzew o cechach senilnych w przyszłości.</p> <p>Ad.2. W zamierających drzewach często wykształcają się dziuple zasiedlane przez pachnicę. Ich usuwanie powoduje zubożenie bazy siedliskowej gatunku.</p> <p>Ad. 3-4. Stanowisko gatunku zlokalizowane jest wzdłuż brzegu jeziora licznie odwiedzanego przez turystów. Może to powodować presję na usuwanie drzew o osłabionej kondycji z uwagi na względy bezpieczeństwa.</p> <p>Ad. 5. Chemiczne środki ochrony lasu do zwalczania fitofagów dębu takich jak np. zwójka zieloneczka (insektycydy) mogą zabijać również przedmioty ochrony.</p>